

موافقتنامه پاریس از نمای نزدیک

مقدمه

«موافقتنامه پاریس» معاهده‌ای بین‌المللی است که به امضای ۱۹۵ کشور در اجلاس بیست‌ویکم کنوانسیون تغییرات آب‌وهوای ملل متحد در پاریس تهیه و تاکنون توسط ۱۵۲ کشور تصویب شده است. ایران هم در صورت تایید موافقتنامه پاریس توسط شورای نگهبان به‌عنوان یک عضو به این پیمان بین‌المللی متعهد خواهد بود. موافقان پیوستن ایران به این موافقتنامه آن را کاهنده آلودگی هوا و اصلاح‌کننده الگوی مصرف انرژی می‌دانند و مخالفان پیوستن کشورمان به این موافقتنامه معتقدند این امر، ترمزی در مسیر پیشرفت کشور و تحقق اقتصاد مقاومتی ایجاد خواهد کرد و حتی می‌تواند زمینه‌های جدیدی برای اعمال تحریم‌های بین‌المللی و افساسی اطلاعات کشورمان فراهم کند.

موافقتنامه پاریس چیست؟

۱ در بیست‌ویکمین اجلاس سالانه متعهدان (COP۲۱) کنوانسیون تغییرات آب‌وهوای ملل متحد (UNFCCC) که سال ۲۰۱۵ در شهر پاریس فرانسه برگزار شد، «موافقتنامه پاریس» در راستای تحقق اهداف این کنوانسیون و توسط نمایندگان ۱۹۵ کشور جهان، نهایی شد. برگزارکنندگان این اجلاس معتقدند تغییرات پیش‌آمده در آب‌وهوای جهان و گرمایش زمین به دلیل افزایش انتشار گازهای گلخانه‌ای به خصوص دی‌اکسید کربن حاصل از مصرف منابع فسیلی مانند نفت، گاز و زغال‌سنگ در سال‌های اخیر است. در نتیجه، هدف اصلی موافقتنامه پاریس مطابق با ماده ۲ آن، محدود کردن انتشار دی‌اکسید کربن حاصل از فعالیت‌های انسانی به‌ویژه مصرف منابع نفت و گاز است تا جلوی افزایش دو درجه‌ای دمای کره زمین گرفته شود. مطابق این موافقتنامه، کشورهای عضو متعهد شده‌اند در زمینه کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای به خصوص دی‌اکسید کربن تلاش کنند و همچنین قرار است با کمک‌های مالی و فناوریانه کشورهای توسعه‌یافته به کشورهای کمتر توسعه‌یافته و درحال توسعه، علاوه بر تحقق این هدف، گامی در راستای ارتقای فناوری‌ها و نیز سازگاری با تغییرات اقلیمی برداشته شود. البته در سال ۱۹۹۷ در کیوتو ژاپن، توافق مشابهی برای کنترل انتشار گازهای گلخانه‌ای منعقد شده بود که به «پیمان کیوتو» مشهور شد. مطابق این پیمان، کشورهای توسعه‌یافته ملزم به کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای به خصوص دی‌اکسید کربن شده‌اند و کشورهای درحال توسعه مانند چین و هند که در سال‌های بعد به بزرگ‌ترین انتشاردهندگان دی‌اکسید کربن تبدیل شده‌اند، تعهدی به کاهش انتشار نداشته‌اند. با این وجود، برخی از کشورهای توسعه‌یافته مانند آمریکا از پیوستن به آن خودداری کردند.

گازهای گلخانه‌ای چیست؟

۲ گازهای گلخانه‌ای، مجموعه‌ای از گازها هستند که اشعه‌های گرم مادون قرمز انعکاسی از زمین را جذب کرده و دوباره به سوی زمین می‌تابانند. به عبارت دیگر، مجموعه‌ای از گازها که مقداری از انرژی خورشیدی را در جو زمین نگه می‌دارند و باعث گرم شدن جو می‌شوند را گازهای گلخانه‌ای می‌گویند. دی‌اکسید کربن شهبودترین گاز گلخانه‌ای است و متان، بخار آب، اکسید نیتروژن، کلروفلوئوروکربن‌ها، هیدروفلوئوروکربن‌ها و پروفلوئوروکربن‌ها سایر گازهای گلخانه‌ای هستند. این گازها به این دلیل گازهای گلخانه‌ای نامیده می‌شوند که فضای گلخانه‌ها را در اطراف زمین ایجاد می‌کنند. در گلخانه‌ها نور خورشید وارد محیط می‌شود اما به دلیل جداره شیشه‌ای، بخشی از آن دوباره به درون گلخانه برمی‌گردد. در نتیجه، فضای داخلی گلخانه از بیرون گرم‌تر می‌شود. در جو زمین هم اتفاق مشابهی روی می‌دهد.

گلزهای گلخانه‌ای چه ارتباطی با گرمایش زمین دارند؟

۳ از اواخر قرن بیستم موضوع افزایش میانگین دمای کره زمین در سال‌های اخیر و ضرورت چاره‌اندیشی برای آن، در محافل علمی و حتی افکار عمومی مطرح شد. براساس پژوهش‌های انجام شده توسط دانشمندان

مختلف، دو تحلیل عمده در این زمینه وجود دارد که هر کدام طرفدارانی دارد. گروهی حامی نظریه گازهای گلخانه‌ای هستند و عقیده دارند این گازها به خصوص دی‌اکسید کربن انسان‌ساخت، عامل گرمایش جهانی است و در نتیجه، برای اصلاح این وضعیت باید مصرف سوخت‌های فسیلی در جهان کاهش یابد. اما گروه دیگری از دانشمندان که به دلایل نامعلومی مورد بی‌مهری سیاستمداران و صاحبان رسانه‌ها قرار گرفته‌اند، اعتقاد دارند عوامل دیگری مانند افزایش فعالیت‌های خورشیدی، تغییرات افزایش گرمایش جهانی شده است.

گازهای گلخانه‌ای چه ارتباطی به آلودگی هوا دارند؟

۴ مهم‌ترین آلاینده‌های هوا شامل گازهای SOx، NOx، Pb و ذرات معلق (PM) هستند که در روزهای سرد سال به دلیل وارونگی هوا و انباشت آنها در اتمسفر نزدیک سطح زمین منجر به آلودگی هوای کلان‌شهرها می‌شوند. اما برخلاف تصور خیلی از افراد، بسیاری از عناصر و گازهای آلاینده هوا ارتباطی با گازهای گلخانه‌ای ندارند. در واقع، گازهای گلخانه‌ای دی‌اکسید کربن، متان، اکسید نیتروژن و بخار آب که در پدیده‌ی جذب حرارت ساطع شده از سطح زمین تاثیرگذارند، هیچ یک جزء آلاینده‌های هوا به حساب نمی‌آیند. در نتیجه، نمی‌توان انتظار داشت که با کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای، آلودگی هوا کاهش یابد.

چه کشورهایی موافقتنامه پاریس را امضا کرده‌اند؟

۵ توافقنامه پاریس که در بیست و یکمین اجلاس سالانه متعهدان کنوانسیون تغییرات آب‌وهوای ملل متحد در ۲۲ آذر ماه ۹۴ به تایید ۱۹۵ کشور رسید، در کمتر از ۱۰ ماه پس از تصویب یعنی در ۱۳ مهرماه ۹۵، شرایط اجرایی شدن از جمله پذیرش، الحاق و تصویب آن از سوی ۵۵ کشور که دربرگیرنده حداقل ۵۵ درصد انتشار گازهای گلخانه‌ای هستند را کسب کرده و لازمالاجرا شده است. تاکنون این توافقنامه به تصویب ۱۵۲ کشور رسیده است که برخی از مهم‌ترین آنها عبارتند از: چین، آمریکا، هند، برزیل، کانادا، کره جنوبی، عربستان سعودی، ژاپن و انگلستان. البته علیرغم الحاق آمریکا به توافقنامه پاریس در دوران ریاست جمهوری اوباما، اخیراً رئیس‌جمهور جدید آمریکا (ترامپ) اعلام کرد که این کشور از این توافقنامه خارج شده است.

آیا ایران به موافقتنامه پاریس پیوسته است؟

۶ اردیبهشت ماه ۹۵، محمدجواد ظریف، وزیر امور خارجه کشورمان با حضور در مقر سازمان ملل متحد در شهر نیویورک آمریکا، موافقتنامه پاریس را به نمایندگی از دولت ایران امضا کرده است. بر اساس اصل ۷۷ قانون اساسی، پیوستن نهایی ایران به این موافقتنامه، منوط به تصویب مجلس شورای اسلامی است. در همین راستا، لایحه پیوستن ایران به این موافقتنامه بین‌المللی به مجلس رفت و ۲۳ آبان سال گذشته هم کلیات و جزئیات آن با ۱۴۹ رای موافق از مجموع ۲۰۶ نماینده حاضر به تصویب رسید ولی این مصوبه خانه ملت به تایید شورای نگهبان نرسید و بار دیگر به مجلس برگردانده شد تا ایرادات مدنظر این شورا اصلاح شود. بر همین اساس کمیسیون کشاورزی مجلس به بررسی مجدد این لایحه پرداخت و گزارش این کمیسیون اوایل این هفته در صحن مجلس مورد بررسی قرار گرفت ولی بار دیگر توسط علی لاریجانی، رئیس مجلس به کمیسیون کشاورزی مجلس بازگردانده شد تا مورد بررسی بیشتری قرار بگیرد. مهم‌ترین ایراد شورای نگهبان به این مصوبه، عدم ارائه برنامه مشارکت ملی (INDC) به عنوان سند حاوی تعهدات ایران در موافقتنامه پاریس به مجلس بوده است. براساس دیدگاه مرکز پژوهش‌های مجلس، برنامه مشارکت ملی، بعد از تصویب موافقتنامه پاریس، جزء ماهوی تعهدات کشورها تلقی خواهد شد و به تعهدی بین‌المللی تبدیل می‌شود؛ بنابراین باید به مجلس ارسال شده تا در خصوص آن تصمیم‌گیری شود. تاکنون این ایراد شورای نگهبان برطرف نشده است.

ایران چه تعهدی در قالب موافقتنامه پاریس داده است؟

۷ بر اساس بندهای ۸ و ۱۱ ماده ۴ موافقتنامه پاریس، کشورهای عضو، ملزم به ارائه برنامه ملی کاهش انتشار (NDC) هستند و باید هر پنج سال یک‌بار برنام‌های خود را بهبود دهند و تعهدات بیشتر و بلندپروازانه‌تری را قبول کنند. سند مشارکت ملی مدنظر (INDC) ایران در ۲۰ آبان ماه ۹۴ به تصویب هیات دولت رسید و یک ماه بعد هم این سند در دبیرخانه کنوانسیون تغییر اقلیم سازمان ملل ثبت شد. از آنجا که ایران قبل از پیوستن به موافقتنامه پاریس برنامه مشارکت ملی مدنظر خود ارائه کرده است، این سند (INDC) به اولین تعهد و برنامه رسمی ایران تبدیل خواهد شد. ایران در برنامه مشارکت ملی مدنظر (INDC) خود اعلام کرده که به صورت غیرمشروط ۴ درصد (با هزینه ۱۷/۵ میلیارد دلار) و به شرط لغو تحریم‌ها و دریافت کمک‌های فنی ۱۲ درصد (با هزینه ۵۲/۵ میلیارد دلار) انتشار دی‌اکسید کربن خود را بافرض تداوم وضع موجود (BAU) کاهش دهد. بررسی برنامه مشارکت ملی مدنظر کشورهای منطقه مانند عربستان و پاکستان نشان می‌دهد میزان تعهدات ارائه شده این کشورها به مراتب سبک‌تر از تعهد ارائه شده توسط ایران است و کشورمان از جمله کشورهای برنامه مشارکت ملی مدنظر، توسط خود کشورها صورت می‌پذیرد، اما با توجه به بند ۱۱ ماده ۴ موافقتنامه پاریس، تعدیل این میزان تنها «طبق راهنمایی مصوب فراهمایی اعضا» مجاز دانسته شده و این بدان معناست که تمامی اعضا مکلف به تبعیت از اوامر مقرر در مصوبه‌گردهمایی اعضا خواهند بود.

منابع تامین مالی اجرای تعهدات ایران در موافقتنامه پاریس چیست؟

۸ بر اساس سند مشارکت ملی مدنظر ایران (INDC)، کشورمان برای دستیابی به اهداف تعیین شده در کاهش رشد تولید دی‌اکسید کربن، به ۵۲/۵ میلیارد دلار معادل ۱۹۷ هزار میلیارد تومان سرمایه‌گذاری نیاز دارد. بر اساس INDC ایران، مبلغ مذکور از منابعی مانند کاهش و حذف تدریجی و کامل پارانه‌های انرژی، صندوق ملی محیط‌زیست و توسعه فعالیت بخش خصوصی به خصوص در بخش انرژی و بهینه‌سازی از طریق شرکت‌های خدمات انرژی تامین خواهد شد. بسیاری از کارشناسان اعتقاد دارند امکان تامین ۱۹۷ هزار میلیارد تومان سرمایه‌گذاری مورد نیاز از طریق منابع مذکور وجود ندارد و کشورمان برای تامین منابع مالی مورد نیاز برای اجرای تعهدات خود با چالش‌های جدی مواجه خواهد شد.

پیوستن ایران به موافقتنامه پاریس چه تبعات اقتصادی دارد؟

۹ بسیاری از کارشناسان مخالف پیوستن ایران به موافقتنامه پاریس هستند و اعتقاد دارند این امر، تبعات اقتصادی سنگینی برای کشورمان به دنبال خواهد داشت. از دیدگاه این گروه از افراد، پیوستن ایران به این موافقتنامه نوعی مانع‌تراشی در مسیر پیشرفت کشور و تحقق اقتصاد مقاومتی است؛ زیرا کاهش انتشار دی‌اکسید کربن به معنای کاهش رشد اقتصادی در ایران است. ماجرا از این قرار است که ظرفیت بالای ذخایر نفت و گاز کشور و نیز لزوم بهره‌گیری گسترده از آن در مسیر پیشرفت کشور، از راهبردهای مهم مدنظر در سیاست‌های کلی نظام از جمله بندهای ۱۳ و ۱۴ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی (افزایش صادرات گاز، برق، پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی و همچنین حفظ و توسعه ظرفیت‌های تولید نفت و گاز) و بندهای یک تا سه سیاست‌های کلی نفت و گاز در سیاست‌های کلی نظام در دوره چشم‌انداز (افزایش تولید و اتخاذ تدبیر و راهکارهای مناسب برای گسترش اکتشاف نفت و گاز و افزایش ظرفیت تولید صیانت شده نفت و گاز) است. در همین راستا از آنجایی که مطابق با بند ۱۳ ماده ۱۳ موافقتنامه پاریس و کنفرانس‌های اعضای آن به سمت محدود کردن استفاده از منابع فسیلی است، اجرای تعهدات این موافقتنامه مغایر با مسیر پیشرفت کشور و تحقق اقتصاد مقاومتی است زیرا محدودیت‌های مورد اشاره در بندهای ۲ و ۳ ماده ۴ موافقتنامه در عمل در قالب کاهش استفاده از نفت و گاز، محدودیت در ساخت نیروگاه‌ها با سوخت فسیلی، پالایشگاه‌ها، مجتمع‌های پتروشیمی و هر مصرف‌کننده دیگر صنعتی نفت و گاز و نیز اخذ مالیات برای انتشار کربن بروز پیدا می‌کند. این در حالی است که کشور در مسیر پیشرفت نیازمند استفاده از منابع فسیلی و احداث زیرساخت‌هایی از جمله نیروگاه‌ها، پالایشگاه‌ها، راه‌ها، بندرها و صنایع پایه است که همگی به مصرف انرژی گره خورده است. در نتیجه، پذیرش این توافقنامه برخلاف اصل ۱۱۰ قانون اساسی در خصوص سیاست‌های کلی نظام است و در سال‌های آتی می‌تواند محدودیت جدی برای توسعه اقتصادی و پیشرفت کشور باشد و در نتیجه تحقق اقتصاد مقاومتی را به دنبال داشته باشد؛ به خصوص آنکه توجه کنیم بر اساس آمارهای معتبر بین‌المللی، ایران در مجموع ذخایر نفت و گاز دنیا، جایگاه نخست را دارد. در واقع، پیوستن به توافقنامه پاریس به معنای پذیرفتن محدودیت‌هایی در صنعت انرژی و صنایع انرژی بر مانند فولاد، آلومینیوم و سیمان است که موجب نفی استقلال کشور در تصمیم‌گیری در خصوص میزان و نحوه استفاده از ذخایر نفت و گاز خود می‌شود و برخلاف اصل ۴۵ قانون اساسی در خصوص اختیار حکومت اسلامی در زمینه انفال و ثروت‌های عمومی و معادن و همچنین برخلاف اصول ۱۵۲ و ۱۵۳ این قانون در خصوص نفی هرگونه سلطه‌جویی و سلطه‌پذیری به ویژه در منابع طبیعی است.

مهم‌ترین ملاحظات امنیتی پیوستن ایران به موافقتنامه پاریس چیست؟

۱۰ در بند ۷ ماده ۱۳ موافقتنامه پاریس، به منظور ارتقای شفافیت از اعضا خواسته شده است گزارش‌هایی را در زمینه انتشارهای ناشی از فعالیت انسانی با استفاده از روش مورد توافق کنفرانس اعضا تهیه و ارائه کند. اگرچه در ظاهر این بند تنها ارائه گزارش انتشار خواسته شده با توجه به گستردگی انتشاردهنده‌های دی‌اکسید کربن در ایران از جمله میدان‌های نفت و گاز، پالایشگاه‌ها و خطوط لوله نفت و گاز، نیروگاه‌ها، شبکه‌های انتقال نیرو، راه‌ها، خطوط ریلی، بندرها، وسایل حمل‌ونقل درون‌شهری و برون‌شهری، صنایع پایه کشور از جمله فولاد، مس، آلومینیوم، شیشه و منازل مسکونی و واحدهای تجاری و عمومی خصوصاً صنایع نظامی و راهبردی که همگی از انرژی استفاده می‌کنند، تضمینی وجود ندارد که در سال‌های آینده، اطلاعات مربوط به هر یک از این انتشاردهنده‌ها خواسته نشود و در صورت ارائه به این نهاد، در دسترس سرویس‌های جاسوسی غربی قرار نگیرد و در سطح بین‌المللی افشا نشود؛ چنانچه کشور در زمینه افشای اطلاعات طبقه‌بندی شده هسته‌ای کشور توسط آژانس بین‌المللی انرژی اتمی آسیب‌های جبران‌ناپذیری متحمل شده است. به‌علاوه در ماده ۸ بند ۳ از اعضا خواسته شده در زمینه برخی سامانه‌های راهبردی یا دیگر اعضا همکاری داشته باشند که از جمله موارد مورد اشاره در آن سامانه‌های هشداردهنده زود هنگام و آمادگی اضطراری آمده است. از آنجا که این سامانه‌ها از نظر اطلاعاتی و امنیتی اهمیت ویژه‌ای برای کشور دارد، اجرای تعهدات در این بخش نیز با مشکلات امنیتی مواجه خواهد شد. بنابراین پذیرش توافقنامه پاریس زمینه‌ای برای نفوذ اطلاعاتی و امنیتی به کشور محسوب می‌شود که برخلاف بند ۵ اصل ۳ قانون اساسی مبنی بر طرد کامل استعمار و جلوگیری از نفوذ اجانب است.

سازوکار تنبیهی موافقتنامه پاریس برای عدم اجرای تعهدات کشورها چیست؟

۱۱ بر اساس ماده ۱۵ این موافقتنامه، کمیته‌ای برای اجرایی کردن مفاد موافقتنامه پاریس تشکیل خواهد شد که وظیفه آن، پیگیری تعهدات کشورها در زمینه اجرای برنامه‌های ارائه شده توسط آنها خواهد بود. در متن موافقتنامه پاریس، اعضا و نحوه عملکرد کمیته مذکور تعیین نشده است و درباره این امر در جلسات آینده کنوانسیون تغییرات اقلیم سازمان ملل تصمیم‌گیری خواهد شد. همچنین در بخش دوم بند ۴ ماده ۱۶ این موافقتنامه در مورد حوزه تصمیم‌گیری کنفرانس اعضا برای اجرایی کردن موافقتنامه آمده است: «انجام وظایف دیگری که ممکن است برای اجرای این موافقتنامه مورد نیاز باشد.» همان‌طور که مشخص است در این بند اختیارات تعیین شده است که می‌تواند طیفی از اقدامات، از اخطار و تذکر تا تهدید و تحریم را دربرگیرد. در هر صورت، احتمال بالایی وجود دارد که کمیته مورد اشاره در ماده ۱۵ موافقتنامه پاریس به نهادی مشابه شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی تبدیل شود؛ همان شورایی که به دلیل نفوذ کشورهای غربی در آن، پرونده انرژی هسته‌ای صلح‌آمیز ایران را به شورای امنیت ارجاع داد. در واقع، ماهیت این کمیته هم مانند شورای حکام، مربوط به بررسی‌های کارشناسی است اما در سال‌های آتی احتمال سوءاستفاده‌های سیاسی از این کمیته بر پایه گزارش‌های آن و تحت‌تاثیر اعمال نفوذهای کشورهای غربی، وجود دارد. از سوی دیگر هم اگرچه ظاهراً سازوکار تنبیه کشورها در موافقتنامه پاریس مشخص نشده است، اما این امکان وجود دارد که در صورت عدم تحقق اهداف تعیین شده در برنامه ارائه شده توسط ایران، این موضوع به ابزار تحمیل تحریم‌های بین‌المللی بر ضد کشورمان مشابه پرونده هسته‌ای تبدیل شود.

امکان خروج کم‌هزینه کشورمان از موافقتنامه پاریس وجود دارد؟

۱۲ در صورتی که در سال‌های آتی زبان‌های قابل توجهی به علت عضویت در موافقتنامه پاریس متوجه کشورمان شود و مسئولان ایران تصمیم به خروج از این موافقتنامه بگیرد، کشورمان مطابق با بند ۳ ماده ۱۵ و بند ۴ ماده ۱۶ موافقتنامه پاریس مشمول پرداخت جرائم و تحمل خساراتی خواهد شد که تاکنون مشخص نشده و به کنفرانس اعضا در سال‌های آتی موکل شده است. علاوه بر این، اگرچه در ماده ۲۸ موافقتنامه پاریس موضوع امکان خروج از این موافقتنامه بیان شده اما در بند یک این ماده امکان خروج تا سه سال پس از پذیرش آن از کشورهای عضو سلب شده است. همچنین بر اساس بند ۲ این ماده، پس از پایان این دوره امکان خروج از موافقتنامه پاریس تا یک سال پس از تصمیم و اعلام کشور مبنی بر خروج از این موافقتنامه وجود ندارد.

موافقان پیوستن ایران به موافقتنامه پاریس چه می‌گویند؟

۱۳ حامی اصلی پیوستن ایران به موافقتنامه پاریس در داخل کشور، سازمان حفاظت محیط‌زیست است و این سازمان نیز پیگیر تحقق این امر بوده و هست. مهم‌ترین استدلال‌های این سازمان و همچنین برخی کارشناسان در دفاع از پیوستن ایران به موافقتنامه پاریس عبارت است از: الف- این موافقتنامه منجر به اصلاح الگوی مصرف انرژی می‌شود؛ زیرا بهینه‌سازی مصرف انرژی مترادف با کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای است و با اجرای این موافقتنامه هم انتشار گازهای گلخانه‌ای کاهش خواهد یافت. ب- جلوگیری از افزایش دمای میانگین جهانی به زیر دو درجه سانتی‌گراد نسبت به قبل از انقلاب صنعتی، از دیگر استدلال‌های موافقان پیوستن ایران به این موافقتنامه است. آنها معتقدند افزایش دمای هر سال و کاهش بارندگی و تغییر اقلیم محیطی همگی ناشی از انتشار گازهای گلخانه‌ای از جمله گاز دی‌اکسیدکربن است و باید انتشار این گازها کنترل شود. ج- این موافقتنامه منجر به کاهش آلودگی هوا می‌شود زیرا موافقتنامه پاریس هدفش کاهش تولید گاز دی‌اکسید کربن است و برای دستیابی به این هدف باید سوخت کمتری مصرف شود که کاهش آلودگی هوا را به دنبال دارد. استدلال دیگر حامیان پیوستن ایران به موافقتنامه پاریس هم تعهدات کشورهای توسعه‌یافته مطابق با این موافقتنامه برای در اختیار قرار دادن فناوری و تسهیلات مالی مورد نیاز کشورهای در حال توسعه جهت کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای است.